
БОРОТЬБА ПРОТИ КАТУВАНЬ: ДОКУМЕНТИ

ВИКЛАД ФАКТІВ № 4

ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

Харків
«ФОЛІО»
2004

Друге видання

Ця публікація здійснена за фінансової підтримки Європейського Союзу. За зміст публікації відповідає лише Харківська правозахисна група, і його ні за яких обставин не можна вважати таким, що відбиває позицію Європейського Союзу
This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of Kharkiv Human Rights Protection Group and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union

Боротьба проти катувань: документи. Виклад фактів /
Харківська правозахисна група. – Харків: Фоліо, 2004. – 28 с.

© С.Ю.Захаров, упорядкування, 2004
© Харківська правозахисна група, 2004
© Б.С.Захаров, художнє оформлення, 2004

ВСТУП

Застосування катувань є грубим порушенням прав людини і суворо засуджується міжнародним правом і, зокрема, Загальною декларацією прав людини, яка у статті 5 передбачає, що «Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання».

Для забезпечення належного захисту всіх осіб від катувань Організація Об'єднаних Націй (ООН) протягом багатьох років прагнула виробити універсальні норми. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання, прийнята Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 10 грудня 1984 року, як і цілий ряд інших конвенцій, декларацій та резолюцій, прийнятих міжнародною спільною, містить чітке положення про те, що ніякі виключні обставини не можуть бути виправданням катувань.

Проте, Організація Об'єднаних Націй змушена із жалем визнати, що у ряді країн застосування катувань продовжується. Саме для того, щоб надати допомогу численним жертвам катувань, Генеральна Асамблея заснувала у 1981 році Добровільний Фонд Організації Об'єднаних Націй для жертв катувань. Утворення Фонду ні в якому випадку не означає мовчазної згоди із застосуванням катувань, тому що першочерговою метою Організації Об'єднаних Націй залишається остаточне викоринення цієї практики.

ЗАХОДИ, ВЖИТІ ПРОТИ КАТУВАНЬ

Катування та інші жорстокі, нелюдські або принижуючі гідність види поводження та покарання являють собою одне з основних питань, якими Організація Об'єднаних Націй серйозно та глибоко займалась багато років відразу ж після свого створення. Усі ці роки Організація Об'єднаних Націй різними засобами намагалася забезпечити належний захист усіх від катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання. Вона прийняла з цією метою універсальні норми захисту, придатні для всіх людей, та втілила їх у міжнародні декларації та конвенції. Вона прийняла також особливі норми, придатні для позбавлених свободи осіб, які тільки звинувачуються або вже засуджені.

Крім того, проголосила незаконними деякі види поводження та покарання, розпочала дослідження з метою розробки проекту кодексу поведінки для співробітників органів підтримки правопорядку та проекту кодексу медичної етики і прийняла, а потім знову підтвердила, Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими, які з моменту їх проголошення у 1955 році дозволили у певній мірі забезпечити захист ув'язнених та вплинули на законодавство у багатьох країнах.

I. СКАСУВАННЯ ТІЛЕСНОГО ПОКАРАННЯ НА ПІДОПІЧНИХ ТЕРИТОРІЯХ

У 1946 році Рада опіки Організації Об'єднаних Націй у доповіді про роботу її четвертої та п'ятої сесій рекомендував негайно скасувати тілесне покарання на територіях, що знаходяться під правлінням колоніальної адміністрації. Підтримавши цю рекомендацію, Генеральна Асамблея у свою чергу рекомендувала у резолюції 440 (V) від 2 грудня 1950 року вжити «термінових заходів з метою повного скасування тілесного покарання на всіх довірених територіях, де вони ще існують», і запропонувала владі, що управляє такими територіями, подати доповіді з цього питання.

Два роки по тому Асамблея розглянула отримані нею доповіді й відзначила, що були вжиті заходи для скорочення кількості злочинів, за які застосовується тілесне покарання.

2. МІНІМАЛЬНІ СТАНДАРТНІ ПРАВИЛА ПОВОДЖЕННЯ З УВ'ЯЗНЕНИМИ

У 1955 році перший Конгрес Організації Об'єднаних Націй по запобіганню злочинності і поводженню із правопорушниками прийняв Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими. Вони були вироблені Консультативним комітетом експертів, заснованим у відповідності до плану, підготовленому Генеральним секретарем і схваленим Генеральною Асамблеєю у резолюції 415 (V) від 1 грудня 1950 року.

Мета Мінімальних стандартних правил поводження з ув'язненими полягає не в тому, щоб дати детальний опис зразкової системи пенітенціарних установ, а в тому, щоб на підставі загальноприйнятих положень сучасних теорій та на підставі найбільш суттєвих елементів найсучасніших систем сформулювати принципи та правила поводження з ув'язненими та управління пенітенціарними закладами. Одне з Мінімальних стандартних правил (правило N 31) передбачає, що тілесне покарання, покарання у вигляді поміщення у темну камеру та всі покарання, пов'язані з жорстокими, нелюдськими або принижуючими гідність видами поводження, по-

винні бути цілком заборонені стосовно злочинів, які караються у дисциплінарному порядку.

Генеральна Асамблея у резолюції 2858 (XXVI) від 20 грудня 1971 року звернула увагу держав-членів на Мінімальні стандартні правила поведіння з ув'язненими та рекомендувала ефективно дотримуватися їх у пенітенціарних та виправних закладах і доброзичливо розглянути питання про їх включення у національне законодавство.

3. ЗАХИСТ ВІД БЕЗПІДСТАВНОГО АРЕШТУ ТА ЗАТРИМАННЯ

Проект принципів щодо права на свободу від безпідставного арешту та затримання, підготовлений Комітетом у складі чотирьох держав-членів Комісії з прав людини відповідно до прохання Комісії, викладеної у резолюції 2 (XVII) від 14 березня 1961 року, містить статтю 24 про застосування до арештованих або перебуваючих під вартою осіб катувань, у якій говориться:

«Жоден заарештований або перебуваючий під вартою не повинен підлягати фізичному чи психічному насильству, катуванням, погрозам або будь-якому впливу, обману, хитрощам, оманливим навіюванням, довготривалим допитам, гіпнозу, впливу наркотиків або будь-яких інших засобів, які спроможні порушити або ослабити свободу його дій або рішень, його пам'ять або його здатність до міркування. Будь-яка його заява, що викликана застосуванням будь-якого із згаданих вище заборонених методів, а також будь-який отриманий таким чином доказ не повинні допускатися як доказ проти нього на будь-якій стадії проведення справи...»

У рішенні 37/427 від 16 грудня 1982 року Генеральна Асамблея ухвалила заснувати на початку своєї тридцять восьмої сесії робочу групу відкритого складу Шостого комітету (юридичні питання), щоб прискорити завершення розробки проекту принципів. Текст проекту зводу принципів захисту всіх осіб, що підлягають затриманню та ув'язненню у будь-якій формі, прийнятий робочою групою в листопаді 1987 року, містить 39 принципів, передумовою до яких подано визначення ряду термінів, таких, наприклад, як «затримання», «арешт», «затримана особа», «ув'язнена особа», «судовий або інший орган» і т.п. Принцип 1 даного зводу принципів передбачає, що:

«Усі особи, яких затримано або ув'язнено у будь-якій формі, мають право на гуманне поведіння та гідність, притаманні людській особистості».

Принцип 7 із свого боку проголошує, що:

«Державам слід забороняти у законодавчому порядку будь-які дії, які суперечать правам та обов'язкам, що містяться у даних принципах, накладати за такі дії відповідні санкції та проводити неупереджене розслідування по скаргах».

4. ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ЗАХИСТ УСІХ ОСІБ ВІД КАТУВАНЬ

Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження та покарання була прийнята Генеральною Асамблеєю резолюцією 3452(XXX) від 9 грудня 1975 року. Декларація містить 12 статей. У статті 1 «катування» визначається як «будь-яка дія, через яку людині навмисне спричиняється сильний біль або страждання, фізичне або розумове, з боку офіційної особи або з її підмови з метою отримання від неї або третьої особи інформації або визнань, покарання за дії, які вона здійснила або у здійсненні яких підозрюється, або залякування її та інших осіб».

5. КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ, ЩО ПІДТРИМУЮТЬ ПРАВОПОРЯДОК

У резолюції 34/169 від 17 грудня 1979 року Генеральна Асамблея прийняла Кодекс поведінки посадових осіб, що підтримують правопорядок, та постановила передати його урядам з рекомендацією позитивно розглянути питання про його використання у межах національного законодавства або практики як звід принципів, яких повинні дотримуватись посадові особи, що підтримують правопорядок. Стаття 5 Кодексу наголошує:

«Жодна посадова особа, що підтримує правопорядок, не може здійснювати, підбурювати або поблажливо ставитися до будь-якої дії, що являє собою катування чи інші жорстокі, нелюдські або принижуючі гідність види поводження і покарання, і жодна посадова особа, що підтримує правопорядок, не може посилатися на розпорядження вищих осіб або на такі інші виключні обставини, як стан війни або загроза війни, загроза національної безпеки, внутрішню політичну нестабільність або будь-який інший надзвичайний стан, для виправдання катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження та покарання».

6. ПРИНЦИПИ МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ

У резолюції 37/194 від 18 грудня 1982 року Генеральна Асамблея прийняла Принципи медичної етики, що стосуються ролі працівників охорони здоров'я, особливо лікарів, для захисту ув'язнених або затриманих осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження та покарання.

Принцип 1 Принципів медичної етики передбачає, що «працівники охорони здоров'я, особливо лікарі, що забезпечують медичне обслуговування ув'язнених або затриманих осіб, повинні охороняти їх фізичне та психічне здоров'я і забезпечувати лікування захворювань такої ж якості та рівня, яке забезпечується особам, які не є ув'язненими або затриманими».

Принцип 2 наголошує, що «працівники охорони здоров'я, особливо лікарі, здійснюють грубе порушення медичної етики, а також злочин, у відповідності до діючих міжнародних документів, якщо вони займаються активно або пасивно діями, які являють собою участь або співучасть у катуванні або інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видах поведження і покарання, або підбурювання до їх здійснення, або спроби здійснити їх».

7. КОНВЕНЦІЯ ПРОТИ КАТУВАНЬ

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання була прийнята Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 10 грудня 1984 року. Складена із 33 статей, Конвенція набрала чинності 26 червня 1987 року.

А. Характеристика конвенції

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання не тільки передбачає, що держави-учасниці повинні розглядати катування у відповідності до свого національного законодавства як злочин, але недвозначно забороняє будь-які посилання на «наказ вищого начальника або державної влади» або на «виключні обставини» для виправдання катування. Крім того, Конвенція вносить два нових елементи, які мають особливе значення для боротьби Організації Об'єднаних Націй проти катувань. Перший елемент полягає в тому, щоб віднині держава-учасниця конвенції, на території якої знаходиться особа, яка підозрюється у здійсненні катувань, вживає стосовно неї кримінально-процесуальні дії, тому що у відповідності до Конвенції будь-яка держава-учасниця здійснює свою юрисдикцію щодо особи, яка підозрюється у здійсненні актів катування, або повинна видати його державі-учасниці, на території якої був вчинений злочин.

Другий новий елемент це положення Конвенції, яке передбачає можливість проведення міжнародного розслідування, якщо є достатні підстави вважати, що на території будь-якої держави-учасниці Конвенції систематично застосовується катування. Таке розслідування може включати відвідування території держави-учасниці з її згоди членами Комітету проти катувань, утвореного у відповідності до Конвенції.

Крім того, держави-учасниці Конвенції вживають законодавчих, адміністративних, судових та інших заходів щодо запобігання актів катувань на будь-якій території під їхньою юрисдикцією. Ніякі виключні обставини, якими б вони не були, чи то стан війни, внутрішня політична нестабільність або будь-який інший надзвичайний стан, не можуть бути виправданням катувань.

Відповідно до Конвенції, жодна держава-учасниця не повинна висилати, повертати або видавати особу іншій державі, якщо існують серйозні підстави вважати, що їй може загрозувати там застосування катування.

Держави-учасниці домовились надавати одна одній найбільш повну допомогу в зв'язку з кримінально-процесуальними діями у відношенні до актів катування. Вони забезпечують, щоб навчальні матеріали та інформація відносно заборони катування у повній мірі входили до складу програми підготовки персоналу правозастосовних органів, цивільних або військових, медичного персоналу, державних посадових осіб та інших осіб, які можуть мати будь-яке відношення до утримання під вартою та допитів осіб, які підлягали будь-якій формі арешту, затриманню або тюремному ув'язненню, або до поводження з ними.

Кожна держава-учасниця забезпечує у своїй правовій системі, щоб жертва катування отримувала відшкодування і мала право на справедливу та адекватну компенсацію, включаючи засоби для якнайбільш повної реабілітації.

Б. Контроль за дотриманням конвенції

Контроль за дотриманням Конвенції здійснюється Комітетом проти катувань, до складу якого входять десять експертів, які мають високі моральні якості та визнану компетентність у галузі прав людини. У відповідності до 19 статті Конвенції, держави-учасниці подають Комітету через Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй доповіді про вжиті ними заходи по здійсненню своїх зобов'язань, згідно з Конвенцією. Кожна доповідь розглядається Комітетом, який може зробити зауваження загального порядку і може включити їх у свою річну доповідь державам-учасницям та Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй.

У відповідності до статті 20 Конвенції, якщо Комітет отримує достовірну інформацію, яка, на його думку, містить цілком обґрунтовані дані про систематичне застосування катувань на території будь-якої держави-учасниці, то він пропонує цій державі-учасниці співробітничати у розгляді цієї інформації і з цією метою подати свої зауваження стосовно даної інформації. Комітет може, якщо вважає це доцільним, призначити одного або декількох своїх членів для проведення конфіденційного розслідування та термінового подання Комітету відповідної доповіді. За згодою цієї держави-учасниці таке розслідування може включати відвідування її території.

Після розгляду результатів такого розслідування Комітет спрямовує державі-учасниці свої результати разом з будь-якими зауваженнями або пропозиціями, які вважаються доцільними у даній ситуації.

Вся робота Комітету має конфіденційний характер, і на всіх етапах цієї роботи необхідно прагнути до співробітництва з державою-учасницею.

По закінченні такої роботи Комітет може після консультації з відповідною державою-учасницею прийняти рішення про включення короткого звіту про результати цієї роботи у свою щорічну доповідь, яка подається іншим державам-учасницям і Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй.

8. КОМІТЕТ ПРОТИ КАТУВАНЬ

У відповідності до статті 17 Конвенції утворений Комітет проти катувань, до складу якого входять 10 експертів, що обираються державами-учасницями шляхом таємного голосування. Члени Комітету обираються строком на чотири роки. Вони мають право на переобрання при повторному висуванні. Головне завдання Комітету проти катувань полягає у здійсненні контролю за дотриманням Міжнародної конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведінки та покарання. Діючий нині Комітет був утворений у Женеві 26 листопада 1987 року на першій нараді держав-учасниць Конвенції.

Держави-учасниці Конвенції беруть на себе покриття витрат членів Комітету у період виконання ними обов'язків у Комітеті. На своїй першій сесії держави-учасниці домовились розподілити між собою витрати пропорційно їх внескам у бюджет Організації Об'єднаних Націй, підкресливши при цьому, що пайовий внесок кожної держави-учасниці не повинен перебільшувати 25 відсотків від загальних витрат.

Перша сесія Комітету проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведінки та покарання відбулася у квітні 1988 року у Відділенні Організації Об'єднаних Націй у Женеві. У ході своєї роботи Комітет, зокрема, прийняв правила процедури, визначив методи роботи згідно з Конвенцією, у відповідності до якої він був утворений, а також розглянув процедурні питання. Він також ухвалив у відповідності до правил процедури провести у 1989 році дві сесії. У відповідності до правил 62 своїх правил процедури Комітет може запропонувати спеціалізованим установам, зацікавленим органам Організації Об'єднаних Націй, міжурядовим регіональним організаціям, неурядовим організаціям із консультативним статусом при Економічній і Соціальній Раді подати йому у відповідному порядку інформацію, документацію та письмові заяви, які мають відношення до діяльності Комітету у відповідності до Конвенції.

Членами Комітету, строк повноважень яких почався 1 січня 1988 року, що виступають у своїй особистій якості, є пан Альфредо Р.А.Бенгсон (Філіппіни), пан Пітер Томас Бернс (Канада), пані Крістін Шане (Франція), пані Сокорро Діас Паласіос (Мексика), пан Алексіс Діпанда Муель (Камерун), пан Рікардо Хіл Лаведра (Аргентина), пан Юрій А. Хітрін (Росія), пан Дімітар Ніколов Міхайлов (Болгарія), пан Бент Соренсен (Данія) та пан Жозеф Вуаям (Швейцарія).

Звичайний строк повноважень цих експертів становить чотири роки, однак, зважаючи на те, що склад Комітету відновлюється наполовину через кожні два роки, строк повноважень п'яти членів Комітету, які були визначені жеребом на першій нараді держав-учасниць Конвенції 26 листопада 1987 року, закінчується наприкінці 1989 року, а не у 1991 році.

9. СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОПОВІДАЧ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КАТУВАННЯМИ

Одночасно із своєю роботою по виробленню тексту Конвенції Комісія з прав людини Організації Об'єднаних Націй прийняла резолюцію 1985/33, у якій вона ухвалила призначити Спеціального доповідача для вивчення питань, зв'язаних з катуваннями, який буде надсилати запити і отримувати достовірну і надійну інформацію та ефективно реагувати на неї.

У той же час, коли Комітет у відповідності до свого мандата здійснює квазісудові функції, Спеціальний доповідач для вивчення питань, пов'язаних із катуваннями, виконує зовсім інші функції. Він повинен подавати Комісії, до якої входять представники урядів, доповіді відносно катування в цілому. Для цього Спеціальний доповідач встановлює контакти з різними урядами, запитуючи в них інформацію про законодавчі та адміністративні заходи, що вживаються для запобігання актів катувань та для усунення їх наслідків у випадку, якщо вони були здійснені.

Крім того, Спеціальний доповідач повинен терміново реагувати на достовірну та надійну інформацію, яку він отримує. Це положення мандата Спеціального доповідача привело до створення процедури так званих «термінових заходів», яка значно підвищує ефективність діяльності Спеціального доповідача.

Спеціальний доповідач, компетенція якого не обмежується державами-учасниками Конвенції проти катувань, як це спостерігається у випадку з Комітетом, а розповсюджується на усі держави-члени Організації Об'єднаних Націй та всіх, хто має при ній статус спостерігача, запитує від урядів інформацію про заходи, які вжиті або плануються для запобігання катуванням або боротьби проти них. Спеціальний доповідач розглядає також прохання про термінові заходи, які він потім скеровує зацікавленим державам з метою захисту права кожної людини на фізичну та психічну недо-

торканість. Крім того, він проводить консультації з представниками урядів, які виявили бажання з ним зустрітися, і відповідно до свого мандата, здійснює поїздки для «консультацій на місці» у ряді регіонів світу.

Спеціальний доповідач видав ряд рекомендацій Комісії з прав людини на її останній сесії, яка відбулася у Женеві на початку 1988 року. Ці рекомендації передбачають:

Необхідно оголосити утримання інкомунікадо поза законом;

Кожну заарештовану особу слід негайно направляти до компетентного судді, який повинен невідкладно прийняти рішення про законність арешту і дозволити затриманому зустрітися з адвокатом;

Кожна заарештована особа повинна пройти медичне обстеження;

У випадку смерті особи під час його утримання під вартою слід проводити розтин тіла у присутності представника його родичів;

Місця утримання під арештом повинні регулярно інспектуватися зовнішніми експертами.

ДОПОМОГА ЖЕРТВАМ КАТУВАНЬ

ДОБРОВІЛЬНИЙ ФОНД ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ДЛЯ ЖЕРТВ КАТУВАНЬ

Резолюцією 36/151 від 16 грудня 1981 року Генеральна Асамблея заснувала Добровільний фонд Організації Об'єднаних Націй для жертв катувань з тим, щоб він отримував внески і розподіляв через встановлені канали надання допомоги гуманітарну, правову та фінансову допомогу жертвам катувань та їх родинам.

Діяльність Фонду фінансується цілком за рахунок добровільних внесків урядів, приватних організацій, установ та приватних осіб. Фонд не отримує асигнувань з регулярного бюджету Організації Об'єднаних Націй. Він функціонує під керівництвом Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй, діючого з допомогою Ради опікунів, яка складається з голови та чотирьох членів, що мають великий досвід у галузі прав людини.

З 1983 року, коли Фонд почав функціонувати, до кінця 1988 року у відповідності до рекомендацій Ради опікунів була надана 131 субсидія на загальну суму понад 3,6 мільйонів доларів для здійснення 67 проектів у 32 країнах чотирьох континентів. Більша частина субсидій виділялася на фінансування проектів у галузі терапії та реабілітації: у 1987 році на їх долю прийшлося 90% коштів, а решта суми була призначена для професійної підготовки. Мета даних проектів «надати жертвам катувань та їх ро-

динам можливість повернутися до праці та до нормального життя в суспільстві.

Якщо терапевтичні та реабілітаційні центри дають можливість, зокрема, забезпечити жертві катувань та її родині лікування, заняття лікувальною гімнастикою та масаж, допомогу психіатрів та психологів, а також соціальну та матеріальну допомогу, то за рахунок виділення коштів Фонду на професійне навчання надається можливість навчити фахівців-медиків методиці лікування жертв катувань.

ДОДАТОК

КОНВЕНЦІЯ ООН ПРОТИ КАТУВАНЬ ТА ІНШИХ ЖОРСТОКИХ, НЕЛЮДСЬКИХ АБО ПРИНИЖУЮЧИХ ГІДНІСТЬ ВИДІВ ПОВОДЖЕННЯ І ПОКАРАННЯ

*[Резолюція 39/46 Генеральної Асамблеї, Неофіційний прийнята
10 грудня 1984 року] переклад*

Генеральна Асамблея,

посилаючись на Декларацію про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання, прийняту Генеральною Асамблеєю в її резолюції 3452 (XXX) від 9 грудня 1975 року,

посилаючись також на свою резолюцію 32/62 від 8 грудня 1977 року, в якій вона пропонує Комісії з прав людини скласти проект Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання у світлі принципів, втілених у Декларації,

посилаючись далі на те, що у своїй резолюції 38/119 від 16 грудня 1983 року вона просила Комісію з прав людини терміново завершити на своїй сороковій сесії розробку проекту такої конвенції, включаючи положення про її ефективне виконання, з метою подання Генеральній Асамблеї на тридцять дев'яतій сесії,

із задоволенням відмічаючи резолюцію 1984/21 Комісії з прав людини від 6 березня 1984 року, якою Комісія ухвалила передати на розгляд Генеральної Асамблеї текст проекту конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання, що міститься в додатку до доповіді Робочої групи,

прагнучи домогтися ефективнішого виконання існуючої заборони застосування катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання згідно з міжнародним і національним правом,

висловлює свою вдячність Комісії з прав людини за виконану роботу щодо підготовки проекту Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання;

приймає і відкриває для підписання, ратифікації й приєднання Конвенцію проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання, що міститься в додатку до цієї резолюції;

закликає уряди першочергово розглянути питання про підписання і ратифікацію Конвенції.

КОНВЕНЦІЯ ПРОТИ КАТУВАНЬ ТА ІНШИХ ЖОРСТОКИХ, НЕЛЮДСЬКИХ АБО ПРИНИЖУЮЧИХ ГІДНІСТЬ ВИДІВ ПОВЕДЖЕННЯ І ПОКАРАННЯ

Держави-учасниці цієї Конвенції,

беручи до уваги, що згідно з принципами, проголошеними в Статуті Організації Об'єднаних Націй, визнання рівних і невід'ємних прав усіх членів людської сім'ї є основою свободи, справедливості і загального миру,

визначаючи, що ці права впливають із гідності, властивої людській особі,

беручи до уваги зобов'язання держав згідно із Статутом, зокрема статтею 55, сприяти загальній повазі і додержанню прав людини і основних свобод, враховуючи статтю 5 Загальної декларації прав людини та статтю 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, обидві з яких передбачають, що нікого не може бути піддано катуванню та жорстокому, нелюдському або принижуючому гідність поведженню чи покаранню,

враховуючи також Декларацію про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання, прийняту Генеральною Асамблеєю 9 грудня 1975 року,

бажаючи підвищити ефективність боротьби проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання в усьому світі,

погодилися про наступне:

ЧАСТИНА I

Стаття 1

1. Для цілей цієї Конвенції термін «катування» означає будь-яку дію, якою будь-якій особі навмисне спричиняється сильний біль або страж-

дання, фізичне чи моральне, щоб отримати від неї або від третьої особи відомості чи визнання, покарати її за дії, які вчинила вона або третя особа чи у вчиненні яких вона запідозрюється, а також залякати чи примусити її або третю особу, чи з будь-якої причини, що ґрунтується на дискримінації будь-якого характеру, коли такий біль або страждання спричиняються державними посадовими особами чи іншими особами, які виступають в офіційній якості, чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи з їх мовчазної згоди. В цей термін не включаються біль або страждання, що виникли внаслідок лише законних санкцій, невіддільні від цих санкцій чи викликаються ними випадково.

2. Ця стаття не завдає шкоди будь-якому міжнародному договору чи будь-якому національному законодавству, в яких є або можуть бути положення про більш широке застосування.

Стаття 2

1. Кожна держава-учасниця вживає ефективних законодавчих, адміністративних, судових та інших заходів для запобігання актів катувань на будь-якій території під її юрисдикцією.

2. Ніякі виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-яке інше надзвичайне становище не можуть бути оправданням катувань.

3. Наказ вищестоящего начальника або державної влади не може служити оправданням катувань.

Стаття 3

1. Жодна держава-учасниця не повинна висилати, повертати чи видавати будь-яку особу іншій державі, якщо є серйозні підстави вважати, що її може загрозувати там застосування катувань.

2. Для визначення наявності таких підстав компетентні власті беруть до уваги всі обставини, що стосуються справи, включаючи, у відповідних випадках, існування в даній державі постійної практики брутальних і масових порушень прав людини.

Стаття 4

1. Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб усі акти катування розглядалися згідно з її кримінальним законодавством та тих дій будь-якої особи, що являють собою співучасть у катуванні.

2. Кожна держава-учасниця встановлює відповідні покарання за такі злочини з урахуванням їх тяжкого характеру.

Стаття 5

1. Кожна держава-учасниця вживає таких заходів, які можуть стати необхідними для встановлення її юрисдикції щодо злочинів, зазначених у статті 4, у таких випадках:

а) коли злочини вчинені на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією, або на борту морського чи повітряного судна, зареєстрованого в даній державі;

б) коли передбачуваний злочинець є громадянином даної держави;

с) коли жертва є громадянином даної держави і якщо дана держава вважає це за доцільне.

2. Кожна держава-учасниця вживає таких заходів, які можуть стати необхідними, щоб встановити свою юрисдикцію щодо таких злочинів у випадках, коли передбачуваний злочинець перебуває на будь-якій території під її юрисдикцією і вона не видає його згідно із статтею 8 будь-якій із держав, згаданих у пункті 1 цієї статті.

3. Ця Конвенція не виключає здійснення будь-якої кримінальної юрисдикції згідно з внутрішнім законодавством.

Стаття 6

1. Переконавшись після розгляду наявної у неї інформації, що обставини цього вимагають, будь-яка держава-учасниця, на території якої перебуває особа, яка підозрюється у вчиненні будь-якого із злочинів, зазначених у статті 4, бере його під варту або вживає інших юридичних заходів, що забезпечують її присутність. Взяття під варту та інші такі заходи здійснюються згідно з законодавством даної держави, але можуть продовжуватися тільки протягом часу, необхідного для того, щоб провести кримінально-процесуальні дії або дії по видачі.

2. Така держава негайно проводить попередні розслідування фактів.

3. Будь-якій особі, яка перебуває під вартою на підставі пункту 1 цієї статті, надається сприяння в негайному встановленні контакту з найближчим відповідальним представником держави, громадянином якої вона є, або, якщо вона є особою без громадянства, з представником тієї держави, де вона звичайно проживає.

4. Коли держава згідно з цією статтею бере яку-небудь особу під варту, вона негайно повідомляє держави, згадані в пункті 1 статті 5, про факт перебування такої особи під вартою та про обставини, що стали підставою для її затримання. Держава, що проводить попереднє розслідування, передбачене в пункті 2 цієї статті, негайно повідомляє про одержані нею дані вищезгаданим державам і зазначає, чи має вона намір здійснити свою юрисдикцію.

Стаття 7

1. Держава-учасниця, на території якої, що перебуває під її юрисдикцією, виявлено особу, яка підозрюється у вчиненні будь-якого із злочинів, зазначених у статті 4, у випадках, передбачених у статті 5, якщо вона не видає злочинця, передає дану справу своїм компетентним властям для судового переслідування.

2. Ці власті приймають рішення таким саме чином, як і у випадку будь-якого звичайного злочину серйозного характеру згідно з законодавством цієї держави. У випадках, передбачених у пункті 2 статті 5, вимоги, що висуваються до доказів, необхідних для судового переслідування і засудження, ні в якому разі не є менш суворими, ніж ті, що застосовуються у випадках, зазначених у пункті 1 статті 5.

3. Будь-якій особі, щодо якої здійснюється розгляд у зв'язку з будь-яким із злочинів, зазначених у статті 4, гарантується справедливе поводження на всіх стадіях розгляду.

Стаття 8

1. Злочини, зазначені в статті 4, вважаються такими, що підлягають включенню в якості злочинів, що тягнуть за собою видачу, в будь-який договір про видачу, що існує між державами-учасницями. Держави-учасниці зобов'язуються включати такі злочини в якості злочинів, що тягнуть за собою видачу, в будь-який договір про видачу, що укладається між ними.

2. Якщо держава-учасниця, яка обумовлює видачу наявністю договору, отримує прохання про видачу від іншої держави-учасниці, з якою вона не має договору про видачу, вона може розглядати цю Конвенцію щодо таких злочинів як правову підставу для видачі. Видача здійснюється згідно з іншими умовами, передбаченими законодавством держави, якій адресовано прохання про видачу.

3. Держави-учасниці, що не обумовлюють видачу наявністю договору, розглядають у відносинах між собою такі злочини, як злочини, що тягнуть видачу, згідно з умовами, передбаченими законодавством держави, до якої адресовано прохання про видачу.

4. Такі злочини для цілей видачі між державами-учасницями розглядаються як такі, що вони були вчинені не лише в місці їх вчинення, а й на території держав, які зобов'язані встановити свою юрисдикцію згідно з пунктом 1 статті 5.

Стаття 9

1. Держави-учасниці надають одна одній найбільш повну допомогу в зв'язку з кримінально-процесуальними діями, що вживаються щодо будь-

якого із злочинів, перерахованих у статті 4, включаючи подання всіх наявних у їх розпорядженні доказів, необхідних для судового розгляду.

2. Держави-учасниці виконують свої зобов'язання відповідно до пункту 1 цієї статті згідно з будь-якими договорами про взаємну правову допомогу, які можуть бути укладені між ними.

Стаття 10

1. Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб учбові матеріали й інформація про заборону катувань повною мірою включалися до програм підготовки персоналу правових органів, цивільного чи воєнного медичного персоналу, державних посадових осіб, які можуть мати відношення до утримання під вартою і допитів осіб, які зазнали будь-якої форми арешту, затримання чи тюремного ув'язнення або до поводження з ними.

2. Кожна держава-учасниця включає цю заборону до правил чи інструкцій, які стосуються обов'язків і функцій будь-яких таких осіб.

Стаття 11

Кожна держава-учасниця розглядає правила, інструкції, методи і практику щодо допиту, а також умови утримання під вартою і поводження з людьми, які піддані якій-небудь формі арешту, затримання чи тюремного ув'язнення на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією, з тим, щоб не допускати яких-небудь випадків катувань.

Стаття 12

Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб її компетентні органи проводили швидке і неупереджене розслідування, коли є достатні підстави вважати, що катування було застосоване на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією.

Стаття 13

Кожна держава-учасниця забезпечує будь-якій особі, яка стверджує, що їй було завдано катувань на території, що перебуває під юрисдикцією цієї держави, право на пред'явлення скарги компетентним властям цієї держави та на швидкий неупереджений розгляд такої скарги. Вживаються заходи для забезпечення захисту позивача і свідків від будь-яких форм поганого поводження чи залякування в зв'язку з його скаргою чи будь-якими свідченнями.

Стаття 14

1. Кожна держава-учасниця забезпечує в своїй правовій системі, щоб жертва катувань одержала відшкодування і мала підкріплене правовою санкцією право на справедливу й адекватну компенсацію, включаючи заходи для можливо більш повної реабілітації. У випадку смерті жертви внаслідок катування право на компенсацію надається її утриманцям.

2. Ніщо в цій статті не зачіпає будь-якого права жертви чи інших осіб на компенсацію, яке може передбачатися національним законодавством.

Стаття 15

Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб будь-яка заява, що, як встановлено, була зроблена при катуванні, не використовувалась як доказ у ході будь-якого судового розгляду, за винятком випадків, коли вона використовується проти особи, звинувачуваної у здійсненні катувань, як доказ того, що таку заяву було зроблено.

Стаття 16

Кожна держава-учасниця зобов'язується запобігати на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією, іншим актам жорстокого, нелюдського і принижуючого гідність поводження і покарання, що не підпадають під визначення катування, викладеного в статті 1, коли такі акти здійснюються державними чи посадовими особами чи іншими особами, що виступають в офіційній якості, чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи з їх мовчазної згоди. Зокрема, зобов'язання, що містяться в статтях 10, 11, 12 та 13, застосовуються із заміною посилення на катування посиленнями на інші форми жорстокого, нелюдського або принижуючого гідність поводження і покарання.

ЧАСТИНА II

Стаття 17

1. Засновується Комітет проти катувань (далі іменується Комітетом), який здійснює функції, передбачені нижче. Комітет складається з десяти експертів, що відзначаються високими моральними якостями і визнаною компетентністю в галузі прав людини та виступають у своїй особистій якості. Експерти обираються державами-учасницями, при цьому увага приділяється справедливому географічному розподілу й доцільності участі кількох осіб, що мають юридичний досвід.

2. Члени Комітету обираються таємним голосуванням із числа внесених до списку осіб, висунутих державами-учасницями. Кожна держава-учасниця може висунути одну кандидатуру з числа своїх громадян. Держави-учасниці враховують доцільність висунення осіб, які є також членами Комітету по правах людини, заснованого згідно з Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, і виявлять бажання працювати в Комітеті проти катувань.

3. Вибори членів Комітету проводяться на нарадах держав-учасниць, що скликаються Генеральним секретарем Організації Об'єднаних Націй один раз на два роки. На цих нарадах, кворумом яких є дві третини держав-учасниць, обраними до Комітету членами є кандидати, які дістали найбільше число голосів і абсолютне число голосів представників держав-учасниць Конвенції, що присутні і беруть участь у голосуванні.

4. Первісні вибори проводяться не пізніше ніж через шість місяців з дати набрання чинності цією Конвенцією. Принаймні за чотири місяці до дати проведення чергових виборів Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй направляє державам-учасницям листа з пропозицією подати свої кандидатури протягом трьох місяців. Генеральний секретар готує список, в який в алфавітному порядку вносяться всі висунуті таким чином особи із зазначенням держав-учасниць, які їх висунули, та представляє цей список державам-учасницям.

5. Члени Комітету обираються на чотирирічний строк. Вони мають право на переобрання при повторному висуненні. Проте строк повноважень п'яти членів, обраних на перших виборах, минає в кінці дворічного періоду; негайно після перших виборів імена цих п'яти членів визначаються жеребом голови наради, про яку йдеться в пункті 3 цієї статті.

6. У випадку смерті або відставки члена Комітету чи неможливості виконання ним з якихось інших причин своїх функцій в Комітеті держава-учасниця, що запропонувала його кандидатуру, призначає на строк, що залишився, іншого експерта із числа своїх громадян за згодою більшості держав-учасниць. Кандидатура вважається схваленою, якщо половина чи більше держав-учасниць не відповіли негативно протягом шести місяців після отримання інформації від Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй про запропоноване призначення.

7. Держави-учасниці беруть на себе покриття витрат членів Комітету під час виконання ними обов'язків у Комітеті.

Стаття 18

1. Комітет обирає своїх службових осіб на дворічний строк. Вони можуть бути переобрані.

2. Комітет встановлює свої власні правила процедури, але в цих правилах, зокрема, повинно бути передбачено таке:

а) шість членів утворюють кворум;

б) рішення Комітету приймаються більшістю голосів присутніх членів.

3. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй забезпечує необхідний персонал і умови для ефективного здійснення функцій Комітету відповідно до цієї Конвенції.

4. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй скликає перше засідання Комітету. Після свого першого засідання Комітет збирається через такі періоди, які передбачаються його правилами процедури.

5. Держави-учасниці беруть на себе покриття витрат, що виникають у зв'язку з проведенням нарад держав-учасниць і Комітету, включаючи відшкодування Організації Об'єднаних Націй будь-яких витрат, таких, як оплата персоналу й умов, що забезпечуються Організацією Об'єднаних Націй відповідно до пункту 3 цієї статті.

Стаття 19

1. Держави-учасниці подають Комітету через Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй доповіді про вжиті ними заходи по здійсненню їх зобов'язань за цією Конвенцією протягом одного року після набрання чинності цією Конвенцією щодо відповідної держави-учасниці. Надалі держави-учасниці подають через чотири роки додаткові доповіді про будь-які нові вжиті заходи, а також інші доповіді, які може зажадати Комітет.

2. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй направляє ці доповіді всім державам-учасницям.

3. Кожна доповідь розглядається Комітетом, який може зробити такі зауваження загального характеру по доповіді, які він вважатиме за доцільне, і надсилає їх відповідній державі-учасниці. Дана держава-учасниця може у відповідь подати Комітету будь-які зауваження, які вона вважає доречними.

4. Комітет на свій розсуд може вирішити включити будь-які зауваження, зроблені ним згідно з пунктом 3 цієї статті, разом із зауваженнями до них, отриманими від відповідної держави-учасниці, до своєї річної доповіді, що готується згідно зі статтею 24. На прохання відповідної держави-учасниці Комітет може також включити примірник доповіді, поданої згідно з пунктом 1 цієї статті.

Стаття 20

1. Якщо Комітет отримує вірогідну інформацію, яка, на його думку, містить цілком обґрунтовані дані про систематичне застосування катувань на території якої-небудь держави-учасниці, то він пропонує цій державі-учасниці співробітничати у розгляді цієї інформації та з цією метою подати свої зауваження щодо даної інформації.

2. З урахуванням будь-яких зауважень, що можуть бути подані відповідною державою-учасницею, а також будь-якої іншої наявної в Комітеті інформації, що має відношення до справи, Комітет може, якщо він вважає за доцільне, призначити одного або кількох своїх членів для проведення конфіденційного розслідування і термінового подання Комітетові відповідної доповіді.

3. Якщо згідно з пунктом 2 цієї статті проводиться розслідування, Комітет прагне налагодити співробітництво з відповідною державою-учасницею. За згодою цієї держави-учасниці таке розслідування може включати відвідання її території.

4. Після розгляду результатів проведеного членом або членами розслідування, поданих відповідно до пункту 2 цієї статті, Комітет направляє відповідній державі-учасниці ці результати разом з будь-якими зауваженнями чи пропозиціями, які здаються доцільними у даній ситуації.

5. Вся робота Комітету, згадана в пунктах 1-4 цієї статті, має конфіденційний характер, і на всіх етапах цієї роботи слід прагнути до співробітництва з державою-учасницею. Після завершення такої роботи по розслідуванню, проведеному згідно з пунктом 2, Комітет може після консультацій з відповідною державою-учасницею прийняти рішення про включення короткого звіту про результати цієї роботи до своєї щорічної доповіді, яка готується відповідно до статті 24.

Стаття 21

1. Згідно з цією статтею будь-яка держава-учасниця цієї Конвенції може в будь-який час заявити, що вона визнає компетенцію Комітету отримувати і розглядати повідомлення, що стосуються заяв однієї держави-учасниці про те, що інша держава-учасниця не виконує своїх зобов'язань за цією Конвенцією. Такі повідомлення можуть прийматися і розглядатися згідно з процедурами, викладеними в цій статті, лише у тому випадку, якщо вони подані державою-учасницею, що зробила заяву про визнання щодо себе компетенції Комітету. Комітет не розглядає повідомлень по цій статті, якщо вони стосуються держави-учасниці, яка не зробила такої заяви. Повідомлення, отримані згідно з цією статтею розглядаються за такою процедурою:

а) якщо яка-небудь держава-учасниця вважає, що інша держава-учасниця не виконує положень цієї Конвенції, то вона може письмовим повідомленням довести це питання до відома зазначеної держави-учасниці. Протягом трьох місяців після отримання цього повідомлення держава-адресат представляє в письмовій формі державі, що послала таке повідомлення, пояснення або будь-яку іншу заяву з роз'ясненням з цього питання, де повинні міститися, оскільки це можливо й доцільно, посилання на внутрішні процедури і заходи, які були вжиті, будуть вжиті чи можуть бути вжиті з цього питання;

б) якщо питання не розв'язане задовільно для обох відповідних держав-учасниць протягом шести місяців після отримання державою-адресатом первісного повідомлення, будь-яка з цих держав має право передати це питання в Комітет, сповістивши про це Комітет та іншу державу;

с) Комітет розглядає питання, передане йому згідно з цією статтею, лише після того, як він упевниться, що всі доступні внутрішні заходи були вжиті й вичерпані в даному випадку відповідно до загально визначених принципів міжнародного права. Це правило не діє в тих випадках, коли застосування цих заходів не виправдано затягується та навряд чи надасть ефективну допомогу особі, яка є жертвою порушення цієї Конвенції;

д) під час розгляду повідомлень за цією статтею Комітет проводить закриті засідання;

е) з додержанням положень підпункту «с» Комітет надає добрі послуги відповідним державам-учасникам з метою дружнього вирішення спору на підставі поваги зобов'язань, передбачених у цій Конвенції. З цієї метою Комітет може при необхідності заснувати спеціальну погоджувальну комісію;

ф) з будь-якого переданого йому згідно з цією статтею питання Комітет може закликати відповідні держави-учасниці, згадані в пункті «б», подати будь-яку інформацію, що стосується справи;

г) відповідні держави-учасниці, згадані в підпункті «б», мають право бути представленими при розгляді питання в Комітеті й робити усні і/чи письмові заяви;

h) Комітет протягом дванадцяти місяців від дня отримання повідомлення згідно з підпунктом «б» сповіщає:

i) якщо досягається рішення в рамках положень підпункту «е», то Комітет обмежується в своєму повідомленні коротким викладом фактів і досягнутого рішення;

ii) якщо рішення в рамках положень підпункту «е» не досягнуто, то Комітет обмежується в своєму повідомленні коротким викладом фактів; письмові заяви і записки усних заяв, поданих відповідними державами-учасниками, додаються до повідомлення.

З кожного питання повідомлення Комітету направляються відповідним державам-учасникам.

2. Положення цієї статті набувають чинності, коли п'ять держав-учасниць цієї Конвенції зроблять заяви відповідно до пункту 1 цієї статті. Такі заяви здаються державами-учасницями на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй, який направляє їх екземпляри іншим державам-учасникам. Заява може бути в будь-який час відкликана шляхом повідомлення Генерального секретаря. Таке відкликання не повинно завдавати шкоди розгляду будь-якого питання, що є предметом повідомлення, уже переданого згідно з цією статтею; ніякі наступні повідомлення будь-якої держави-учасниці не приймаються згідно з цією

статтею після отримання Генеральним секретарем повідомлення про відкликання заяви, якщо відповідна держава-учасниця не зробила нової заяви.

Стаття 22

1. Держава-учасниця цієї Конвенції може в будь-який час заявити згідно з цією статтею, що вона визнає компетенцію Комітету отримувати і розглядати повідомлення осіб, що перебувають під її юрисдикцією, які стверджують, що вони є жертвами порушення державою-учасницею положень Конвенції, або повідомлення такого роду, що поступають від їх імені. Комітет не приймає ніяких повідомлень, якщо вони стосуються держави-учасниці, яка не зробила такої заяви.

2. Комітет вважає неприйнятним будь-яке повідомлення згідно з цією статтею, що є анонімним або, на його думку, являє собою зловживання правом на подання таких повідомлень, або є несумісним з положеннями цієї Конвенції.

3. З урахуванням положень пункту 2 Комітет доводить будь-яке повідомлення, подане йому згідно з цією статтею, до відома держави-учасниці цієї Конвенції, яка зробила заяву згідно з пунктом 1 і яка нібито порушує ті чи інші положення Конвенції. Протягом шести місяців держава, що отримала повідомлення, подає до Комітету письмові пояснення або заяви, що уточнюють питання і письмові пояснення або заяви, що уточнюють питання і будь-які заходи, які могли бути вжиті цією державою.

4. Комітет розглядає отримані згідно з цією статтею повідомлення в світлі всієї інформації, представленої йому даною особою або від її імені та відповідною державою-учасницею.

5. Комітет не розглядає ніяких повідомлень від якої-небудь особи згідно з цією статтею, якщо він не переконається, що:

а) це ж питання не розглядалося і не розглядається за якою-небудь процедурою міжнародного розслідування чи врегулювання;

б) дана особа вичерпала всі наявні внутрішні заходи правового захисту; це правило не діє у тих випадках, коли застосування цих заходів не виправдано затягує та навряд чи надасть ефективну допомогу особі, яка є жертвою порушення цієї Конвенції.

6. Під час розгляду повідомлень за цією статтею Комітет проводить закриті засідання.

7. Комітет подає свої думки відповідній державі-учасниці та даній особі.

8. Положення цієї статті набирають чинності, коли п'ять держав-учасниць цієї Конвенції зроблять заяви відповідно до пункту 1 цієї статті. Такі заяви здаються державами-учасницями на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй. Заява може бути в будь-який час відкликана шляхом повідомлення Генерального секретаря. Таке відкликання не

повинно завдавати шкоди розгляду будь-якого питання, що є предметом повідомлення, уже переданого згідно з цією статтею; ніякі наступні повідомлення, що направляються будь-якою особою чи від її імені, не приймаються згідно з цією статтею після отримання Генеральним секретарем повідомлення про відкликання заяви, якщо відповідна держава-учасниця не зробила нової заяви.

Стаття 23

Члени Комітету і спеціальних погоджувальних комісій, які можуть бути призначені відповідно до підпункту «е» пункту 1 статті 21, мають право на пільги, привілеї та імунітети експертів, що діють за завданням Організації Об'єднаних Націй, як це передбачено у відповідних розділах Конвенції про привілеї та імунітети Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 24

Комітет представляє державам-учасникам і Генеральній Асамблеї ООН річну доповідь про свою роботу згідно з цією Конвенцією.

ЧАСТИНА III

Стаття 25

1. Ця Конвенція відкрита для підписання всіма державами.
2. Ця Конвенція підлягає ратифікації. Ратифікаційні грамоти здаються на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 26

Ця Конвенція відкрита для приєднання всіх держав. Приєднання здійснюється шляхом здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 27

1. Ця Конвенція набирає чинності на тридцятий день після здачі на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй двадцятої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.
2. Для кожної держави, яка ратифікує цю Конвенцію або приєднається до неї після здачі на зберігання двадцятої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання, ця Конвенція набирає чинності на тридцятий день

після здачі на зберігання її власної ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

Стаття 28

1. Будь-яка держава під час підписання чи ратифікації цієї Конвенції або приєднання до неї може заявити про те, що вона не визнає компетенцію Комітету, визначену в статті 20.

2. Будь-яка держава-учасниця, що зробила застереження згідно з пунктом 1 цієї статті, може в будь-який час зняти своє застереження, сповістивши про це Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 29

1. Будь-яка держава-учасниця цієї Конвенції може запропонувати поправку і подати її Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй. Генеральний секретар направляє таку поправку державам-учасникам з проханням повідомити йому, чи висловлюються вони за скликання конференції держав-учасниць з метою розгляду цієї пропозиції і проведення по ній голосування. Якщо протягом чотирьох місяців з дати направлення такого листа принаймні одна третина держав-учасниць висловиться за таку конференцію, Генеральний секретар скликає конференцію під егідою Організації Об'єднаних Націй. Будь-яка поправка, прийнята більшістю держав-учасниць, присутніх і голосуючих на цій конференції, направляється Генеральним секретарем всім державам-учасникам, на затвердження.

2. Поправка, прийнята згідно з пунктом 1 цієї статті, набирає чинності після того, як дві третини держав-учасниць цієї Конвенції повідомлять Генеральному секретареві про прийняття ними даної поправки згідно зі своїми конституційними процедурами.

3. Коли поправки набирають чинності, вони стають обов'язковими для тих держав-учасниць, які їх прийняли, а для інших держав-учасниць залишаються обов'язковими ті положення цієї Конвенції і будь-які попередні поправки, які були ними прийняті.

Стаття 30

1. Будь-який спір між двома або кількома державами-учасниками щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції, який не може бути вирішено шляхом переговорів, передається на прохання однієї із сторін на арбітраж. Якщо протягом шести місяців з дати подання прохання про арбітраж сторонам не вдалося досягти згоди щодо організації арбітражу, на прохання будь-якої із сторін спір може бути переданий в Міжнародний Суд згідно зі Статутом Суду.

2. Кожна держава під час підписання чи ратифікації цієї Конвенції або при приєднанні до неї може заявити про те, що вона не вважає себе зв'язаною зобов'язаннями, положеннями пункту 1 цієї статті. Інші держави-учасниці не будуть зв'язані положеннями пункту 1 цієї статті щодо будь-якої держави-учасниці, яка зробила таке застереження.

3. Будь-яка держава-учасниця, яка зробила застереження згідно з пунктом 2 цієї статті, може в будь-який час зняти своє застереження, сповістивши про це Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 31

1. Будь-яка держава-учасниця може денонсувати цю Конвенцію шляхом письмового повідомлення Генерального секретаря організації Об'єднаних Націй. Денонсація набирає чинності через рік після отримання повідомлення Генеральним секретарем.

2. Така денонсація не звільняє державу-учасницю від її зобов'язань за цією Конвенцією за будь-які дії чи упущення, що мали місце до дати набрання чинності денонсацією, і денонсація не завдає ніякої шкоди триваючому розгляду будь-якого питання, яке вже розглядалося Комітетом до дати набрання денонсацією чинності.

3. Після дати набрання денонсацією чинності для якої-небудь держави-учасниці Комітет не розпочинає розгляд нових питань, що стосуються даної держави.

Стаття 32

Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй повідомляє всім державам-членам ООН та всім іншим державам, що підписали цю Конвенцію або приєдналися до неї, відомості про:

- а) підписання, ратифікацію і приєднання відповідно до статей 25 і 26;
- б) дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статті 27 та дату набрання чинності будь-яких поправок відповідно до статті 29;
- в) денонсації відповідно до статті 31.

Стаття 33

1. Ця Конвенція, англійський, арабський, іспанський, китайський, російський і французький тексти якої є автентичними, здається на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй.

2. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй направляє завірені примірники цієї Конвенції всім державам.

Док. ООН A/RES/39/46

Наукове видання

БОРОТЬБА ПРОТИ КАТУВАНЬ: ДОКУМЕНТИ

ВИКЛАД ФАКТІВ № 4

Відповідальний за випуск і редактор *Євген Захаров*

Коректор *?????????*

Комп'ютерна верстка *Олег Мірошніченко*

Підписано до друку *???.??2004*

Формат 60 x 84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Тип Таймс

Друк офсетний. Умов. друк. арк. *??,??* Умов. фарб.-від. *??,??*

Умов.- вид. арк. *??,??* Наклад 1000 прим.

Розповсюджується безкоштовно

Харківська правозахисна група

61002, Харків, а/с 10430

ТОВ «Видавництво Фоліо»

61057, Харків, вул. Донець-Захаржевського, 6/8

Надруковано на обладнанні Харківської правозахисної групи

61002, Харків, вул. Іванова, 27, кв. 4